

Ηχοτοπία

Ο ήχος είναι ένα σημαντικό πεδίο στην οπτικοακουστική παραγωγή που συχνά όμως θεωρείται κάτι δευτερεύον. Σε αυτό το εργαστήριο θα διαχειριστούμε τις αφηγηματικές ικανότητες του ήχου και τον τρόπο με τον οποίο μεταφέρει νοήματα, τρόπο παρόμοιο με τα οπτικά μέσα. Η ιδέα των "πλάνων", του "φόντου" και του "βάθους πεδίου" μπορεί να μεταφερθεί επιτυχώς από τις οπτικές στις ακουστικές εμπειρίες.

Στόχος μας είναι να συνειδητοποιήσουμε τη σημειολογία του ήχου σε σχέση με το πώς λειτουργεί η εξέλιξη μίας ιστορίας. Δηλαδή να κατανοήσουμε πώς οι ήχοι μπορούν να δημιουργήσουν εικόνες, προσδοκίες και συναισθήματα. Αυτή η δραστηριότητα βοηθά επίσης στο να δομήσουμε ένα περιεχόμενο (μια αφήγηση) τόσο με διαδοχική σειρά (όπως σε μία χρονογραμμή) όσο και με επάλληλα συμβάντα (χρησιμοποιώντας παράλληλα περισσότερα από ένα ηχητικά στοιχεία).

Τέλος, οι ήχοι συμβάλλουν στην αντίληψη του ρυθμού και βοηθούν στη δημιουργία μιας αφήγησης, όπως σε μια ταινία, λόγω κάποιων ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους που τα διακρίνουν από την εικόνα. Μπορούμε να επικεντρωθούμε σε δύο από αυτά που έχουν καθοριστική σημασία:

- Σαφήνεια: οι ήχοι έχουν πολύ σαφή διάρκεια. Οι ακίνητες εικόνες αντίθετα μπορούν να κρατηθούν μπροστά στα μάτια μας για ένα ποικίλο χρονικό διάστημα που εξαρτάται από διάφορους εξωγενείς παράγοντες π.χ. το μοντάζ ή τη συγκέντρωσή μας. Η κινούμενη εικόνα από την άλλη έχει μια πολυπλοκότητα που κάνει πιο δυσανάγνωστη στο ερασιτέχνη την έννοια του ρυθμού. Ακόμα, η ποιότητα του ήχου γίνεται αντιληπτή με μεγαλύτερη σαφήνεια από αυτήν της εικόνας: τα μάτια μας είναι πολύ ανεκτικά σε ασταθή, ανεστίαστα ή και «άσχημα» πλάνα, ενώ τα αυτιά μας θα διαμαρτυρηθούν αμέσως αν εκτεθούν σε χαμηλούς, κακά εγγεγραμμένους ή ασαφείς ήχους.
- Αφαίρεση: ο ήχος επιτρέπει στα φαντασία μας διάφορες εκδοχές. Π.χ. ο ήχος ενός "κλεισίματος πόρτας" δίνει πληροφορίες για το είδος της πόρτας που ίσως να είναι μέταλλο ή ξύλο, να είναι σε εσωτερικό ή εξωτερικό χώρο π.χ. μια πύλη κτλ. - αλλά δεν προσδιορίζει **την ακριβή εμφάνιση και θέση της πόρτας**. Αυτού του είδους η αφαίρεση περιορίζεται μόνο όταν εισάγουμε άλλους περιβάλλοντες ή παρακείμενους ήχους. Αυτές οι πληροφορίες είναι πολύ συνειδητές να γίνουν έναν δημιουργό και ενδέχεται να προωθούν μία ιστορία.

Δραστηριότητα

- Ο εκπαιδευτής προτείνει ένα θέμα ή μια τοποθεσία ως άξονα της ιστορίας.
- Καταιγισμός ιδεών για το ηχητικό προφίλ αυτής της τοποθεσίας. Απαντάμε στις ακόλουθες ερωτήσεις: **Ποιοι** ήχοι είναι χαρακτηριστικοί αυτού του χώρου; **Ποιος** μπορεί να είναι εκεί και τι συμβαίνει; **Πώς** εξελίσσονται τα γεγονότα με την πάροδο του χρόνου; **Ποιο** είναι το κύριο συναίσθημα που έχουμε;
- Η ομάδα φαντάζεται τους αντίστοιχους ήχους, δημιουργεί συγκεκριμένες λίστες και οργανώνει μια νέα αφήγηση. Οι ήχοι αναπτύσσονται τόσο εν σειρά όσο και παράλληλα σε διάφορα επίπεδα.
- Η καταγραφή αυτή δημιουργεί μια χειροποίητη παρτιτούρα που αποτελείται από γραπτά και σχεδιαστικά/ζωγραφικά στοιχεία. Χαρτογραφεί τις σκέψεις της ομάδας, οργανώνει ήχους σε μία χρονογραμμή, σε επίπεδα και ακολουθίες.
- Οι ρόλοι μοιράζονται μέσα στην ομάδα όπως σε μια ορχήστρα. Η ομάδα ορίζει έναν ηχολήπτη και έναν μαστρο.
- Οι ομάδα ενθαρρύνεται να κάνει πρόβες με διάφορα αντικείμενα και "χειροποίητους" ήχους.
- Πρόβα, εγγραφή, ακρόαση, διορθώσεις.
- Η τελική καταγραφή είναι μία συνεχής λήψη, έτσι η απουσία επεξεργασίας ενισχύει την κατανόηση της ακολουθίας και του ρυθμού, σε σχέση με το επιθυμητό αφηγηματικό αποτέλεσμα.

Με την εγγραφή και την άμεση ακρόαση η ομάδα αντιδρά στο αποτέλεσμα, κάνοντας αυτοβελτίωση. Πειραματίζεται και συνειδητοποιεί σταδιακά τις δυνατότητες της καθώς και τα τεχνικά όρια του μικροφώνου και τα χαρακτηριστικά των υλικών που χρησιμοποιούνται. Ο σχεδιασμός είναι το αποτέλεσμα μιας συλλογικής διαδικασίας, μπορεί να τροποποιηθεί σε σύντομο χρονικό διάστημα και να περιλαμβάνει τόσα μέρη και διαστρωματώσεις όσα η ιδέα απαιτεί. Αυτή η διαδικασία διδάσκει κυρίως κλασικούς αφηγηματικούς κανόνες αιτίας και αποτελέσματος, γεγονότων που πρωταγωνιστούν, ατμόσφαιρας και "φόντου".

Συμβουλές για τον εκπαιδευτή:

-Η επιλογή του θέματος μπορεί να είναι περισσότερο ή λιγότερο τοπική και να προσαρμόζεται σε εθνικά ή διεθνή πολιτιστικά θέματα.

-Όταν η ομάδα βελτιώνει την εγγραφή αυτό γίνεται γιατί συνήθως απαιτούνται **ήχοι πιο σαφείς, πυκνοί, και δυνατοί.**

-Εάν διατίθεται περισσότερος χρόνος, μπορούν να προστεθούν οπτικά στοιχεία και έτσι το ηχοτοπίο να μετατραπεί σε ένα μουσικό/ηχητικό χαλί.

Εκπαιδευτικοί στόχοι/δεξιότητες

Έκφραση και προφορική επικοινωνία

- Έρευνα / Καταιγισμός ιδεών / Σχεδιασμός
- Αναγνώριση και ανάπτυξη αφηγηματικών και δραματικών στιγμών.

Δημιουργική έκφραση με ήχο

- Χρήση ψηφιακών συσκευών για δημιουργικούς σκοπούς (π.χ. εγγραφή ήχου)
- Συνειδητοποίηση του ρυθμού μέσω τεχνών που βασίζονται στο χρόνο
- Δομή του περιεχομένου τόσο σε διαδοχική σειρά όσο και επαλληλία
- Ανακάλυψη των ιδιοτήτων του ήχου: 1. ως μέσο έκφρασης (διάρκεια, ρυθμός, βάθος, ένταση, συγχρονισμός). 2. ως μέσο αφήγησης

Ομαδοσυνεργατικότητα:

- Δεξιότητες διαπροσωπικής επικοινωνίας
- Δεξιότητες οργάνωσης

Απαιτούμενα υλικά

- Ένα μικρόφωνο ή ένα κινητό τηλέφωνο που χρησιμοποιείται μόνο για εγγραφή ήχου
- ηχεία
- χαρτί A3
- μολύβια, μαρκαδόροι

Δεν χρειάζεται να επεξεργαστείτε το ηχητικό αποτέλεσμα όταν το κομμάτι είναι προβαρισμένο και εγγεγραμμένο ενιαία.

Διάρκεια: 2 ώρες

Λέξεις κλειδιά/ Παραδείγματα

Ήχος, Οπτικοακουστική παιδεία, Πολυτροπικότητα, Στρώματα Ήχου, Αφηγήσεις Παραδείγματα έχουν αναρτηθεί στο playlist Soundscapes στο Soundcloud.

Η έκδοση δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του έργου: [EMELS](#).

Το κείμενο αυτό χρηματοδοτήθηκε με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η παρούσα δημοσίευση δεσμεύει μόνο τον συντάκτη της και η Επιτροπή δεν ευθύνεται για τυχόν χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

Erasmus+

Information about the resource

Publisher: KARPOS, Centre for Education and Intercultural Communication, as part of EMELS project co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union.

Rights: Creative Commons Attribution – Share Alike

This resource is attached to Media Literacy Standard for youth Workers. To find out more about the Standard go to <http://emels.eu>.

Resource prepared using [MIL/PEER](#) editing platform.

Source available at <http://milpeer.eu/documents/390/>